

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **B. J.**, zast. Mgr. Petrem Šupalem, LL.M., advokátem, se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2024, č. j. OAM-1646/BA-BA01-ZA21-2023, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2025, č. j. 62 Az 18/2024-43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Soudem ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Petru Šupalovi, LL.M., advokátu, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši **5.070 Kč**. Tato částka bude zástupci žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do dvou měsíců od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný shora označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který nadepsaným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“). Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s., jeho zaměstnankyně, která splňuje podmínku příslušného vysokoškolského právnického vzdělání.

[6] Kasační stížnost byla podána ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a proto se musel Nejvyšší správní soud dále zabývat otázkou,

zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl jako nepřijatelnou.

[7] O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve světle odstavce 52 usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS).

[8] Krajský soud v napadeném rozsudku shledal, že žalovaný ignoroval skutečnosti přímo vyplývající z podkladů, které sám shromáždil. Při hodnocení toho, zda jsou žalobci v Uzbekistánu k dispozici prostředky ochrany před vyhrožováním ze strany soukromých osob, vycházel žalovaný z těchto podkladů: Bezpečnostní a politická situace v Uzbekistánu ze dne 3. 3. 2023, Informace MZV ČR ze dne 4. 3. 2024 Uzbekistán – činnost policie ve vztahu k ochraně práv občanů. Z nich vyplývá, že politický systém Uzbekistánu je autoritářský, politickému životu dominuje prezident, který ve svých rukou soustřeďuje výkonnou moc a udržuje kontrolu nad legislativní a soudní mocí. Pro práci policie hraje významnou roli to, že země funguje na principech spřízněnosti a známosti, které mohou jednotlivé kauzy dovést buď do zdárného konce, nebo je „zamést pod koberec“. Hlavní funkcí policie je udržení moci autoritářským režimem, nikoli ochrana práv občanů. V případě trestných činů proti skupině lidí, která je režimu trnem v oku, policie vůbec nezasáhne či bude vyšetřování zdržovat. V Uzbekistánu sice existuje úřad ombudsmana, avšak v autoritářském režimu jsou efektivita a reálný dosah činnosti takového instituce omezené. Bezpečnostní složky v řadě případů nerespektují ústavní zákaz mučení a jiného nelidského zacházení.

[9] Krajský soud konstatoval, že z uvedených podkladů není možné učinit závěr žalovaného, podle něhož představuje uzbecká policie funkční prostředek hájení práv občanů, přičemž žalobce nijak nedoložil své přesvědčení, že v jeho případě by uzbecká policie nebyla ochotna přijmout opatření pro jeho ochranu. Naopak podle krajského soudu ze správního spisu vyplývá, že Uzbekistán je nedemokratická země s hlubokým autoritářským režimem, kdy prezident země má přímý vliv na fungování výkonné i soudní moci, policie funguje na základě osobních vazeb a jejím hlavním zájmem je udržení moci režimu. Ochrana práv občanů není pro policii hlavní hodnotou. Podle krajského soudu z uvedeného nelze

pokračování

usuzovat, že v takovémto systému vládní moci se lze účinně domáhat jakékoli ochrany před násilím či jeho vyhrožováním ze strany soukromých osob.

10] Stěžovatel však v kasační stížnosti namítá, že krajský soud nerespektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Žalobce se totiž nepokusil řešit nežádoucí stav (obavy z věřitele) v zemi původu, a to i v situaci, kdy v Uzbekistánu prostředky ochrany před trestnou činností soukromých osob existují. Dále krajský soud případ žalobce neposoudil individuálně s ohledem na to, že se vůbec na policii či státní orgány v Uzbekistánu o pomoc neobrátil, a navíc vycestoval do zahraničí za výdělkem a pobýval zde neoprávněně. Žádost o udělení mezinárodní ochrany podal až po svém zadržení policií, což dokládá, že své problémy nepociťoval nijak palčivě. V dané věci tedy došlo k řádnému zjištění skutkového stavu věci na podkladě výpovědi žadatele, následného provedení řádného šetření a opatření si dostatečných podkladů pro vydání rozhodnutí.

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou povinnosti vyčerpat vnitrostátní prostředky ochrany žadatelem o mezinárodní ochranu před pronásledováním ze strany soukromé osoby, kterou se již v minulosti ve své judikatuře zabýval. Z ní vyplývá, že *„jde-li o původce brozící vážné újmy nebo pronásledování z okruhu soukromých osob, musí se postižená osoba v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. ... Subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu“* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23). Ovšem v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpal prostředky vnitrostátní ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS). V případě zjišťování účinnosti a dostupnosti ochrany je třeba zkoumat nejen to, jaká je obecná situace v zemi původu, ale také případný podíl státu na pronásledování či vážné újme, resp. možné propojení původců pronásledování nebo vážné újmy se státními orgány a míru vlivu těchto původců na ně; dále zda stát umožňuje trestní postih aktu pronásledování či vážné újmy a také reálnost a smysluplnost ochrany, tedy zda není pouze formální a jaký přístup k účinným prostředkům nápravy má konkrétní žadatel o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47).

[12] Nejvyšší správní soud dále uvádí, že kritéria vnitrostátní ochrany blíže rozvádí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Podle článku 7 odst. 2 kvalifikační směrnice musí být ochrana v zemi původu před hrozbou pronásledování či vážnou újmou účinná, trvalá a dostupná. Ochrana je účinná v případech, kdy je zaveden funkční právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představující pronásledování nebo vážnou újmu a žadatel musí mít k této ochraně přístup. Břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi původu leží na straně žadatele (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 50/2008-62 a č. j. 5 Azs 66/2008-70). V této souvislosti je ale nutné připomenout, že jisté požadavky jsou kladeny i

na stěžovatele, který by měl vhodnou sekvencí otázek vést pohovor se žadatelem tak, aby zjistil, proč žadatel ochranu nevyhledal a poté jeho tvrzení porovnat s dostupnými informacemi o zemi původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62).

[13]Podle ustálené judikatury je správní orgán povinen opatřit si informace o zemi původu, které musí být v maximální možné míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008-71, nebo ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Tyto informace musejí být zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající skutkové otázky, přičemž i pohovor s žadatelem musí správní orgán vést tak, aby otázky směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). Rozhodnutí správního orgánu nemůže obstát, pokud rezignuje na svoji povinnost obstarat si relevantní informace o zemi původu žadatele, které by byly specificky zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající rozhodné skutkové otázky, a ani informace, které si obstará, řádně a objektivně nezhodnotí a s rozhodnými skutečnostmi k posouzení, zda žadatel naplňuje definici uprchlíka dle § 12 písm. b) zákona o azylu, či má nárok na udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, se řádně nevypořádá (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36).

[14]V nyní posuzovaném případě žalobce v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že má strach z násilí věřitele v případě návratu do země původu, neboť mu věritel sdělil, že v případě nesplacení dluhu ho zabije. Věřitel (jeho prostředník) žalobce před jeho odjezdem z Uzbekistánu dvakrát napadl a zbil jej tak, že žalobce musel být hospitalizován v nemocnici. Na policii se žalobce neobrátil, protože jeho věritel je mocný muž, mafián, policie by proti němu nic neučinila. U policie se vše dá vyřešit penězi. V případě návratu se žalobce obává o svůj život. Lidi jeho věřitele žalobce zbili kvůli nesplacení dluhu i v České republice. Stěžovatel i přes poukaz na rozdílnosti sdělení žalobce v rámci podání vysvětlení cizinecké policii při jeho zadržení a výpovědi v řízení ve věci mezinárodní ochrany azylový příběh žalobce nezpochybnil. V souladu s výše zmíněnými judikatorními závěry však bylo na stěžovateli, aby žalobcův azylový příběh konfrontoval s reáliemi o zemi původu a vyvodil z nich správný závěr o dostupnosti a účinnosti vnitrostátních prostředků ochrany, avšak této povinnosti správní orgán nedostál.

[15]Stěžovatel ve svém rozhodnutí vycházel ze zpráv o situaci Uzbekistánu, ve kterých jsou obsaženy obecné informace o neuspokojivém stavu politického systému, výkonu státní správy a kriminality v Uzbekistánu. Jeho závěr, podle něhož žalobce může v zemi původu využít efektivních prostředků ochrany před hrozbou smrti věřitelem z mafiánského prostředí, však nemá oporu ve spise. Jestliže totiž žalobce nebyl povinen vyčerpat vnitrostátní prostředky ochrany, pokud nebyly reálně dostupné či efektivní, jak již bylo zmíněno, pak mu stěžovatel nemohl vytýkat, že se neobrátil se žádostí o pomoc na státní orgány, pokud současně neprokázal, že v oblasti, ve které žalobce bydlel, jsou takové prostředky fakticky dostupné a účinné (srov. taktéž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2023, č. j. 4 Azs 30/2023-24).

pokračování

[16] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud v dané věci rozhodl v souladu s právními předpisy i ustálenou rozhodovací praxí správních soudů. Nedopustil se ani hrubého pochybení při výkladu hmotného či procesního práva, které by vyžadovalo zásah Nejvyššího správního soudu. Ten proto podle § 104a odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. zmíněné usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 287/2020, část III. 4.). Stěžovatel v řízení o kasační stížnosti úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu jeho nákladů. Žalobci žádné takové náklady nevznikly. Nejvyšší správní soud proto žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[17] Žalobci byl v řízení o žalobě usnesením krajského soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 62 Az 18/2024 - 22, ustanoven zástupcem advokát Mgr. Ladislav Bárta, který byl později vyškrtnut ze seznamu advokátů, a funkci ustanoveného zástupce poté vykonával jeho nástupce Mgr. Petr Šupal, LL. M., advokát. Ten žalobce zastupoval též v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 10 poslední věta s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto musel rozhodnout o odměně a náhradě hotových výdajů zástupce žalobce za řízení o kasační stížnosti. Zástupce žalobce na výzvu soudu žádný nárok neuplatnil. Z obsahu spisu vyplývá, že zástupce žalobce dne 16. 6. 2025 nahlížel do soudního spisu, další úkon však neučinil (zejména se nevyjádřil ke kasační stížnosti). Soud proto zástupci žalobce přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů pouze za jeden úkon spočívající v nahlížení do spisu [§ 11 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.]. Odměna za tento úkon činí dle § 7 ve spojení s § 9 odst. 5 cit. vyhlášky 4.620 Kč, k tomu náhrada hotových výdajů za tento úkon činí dle § 13 odst. 4 vyhlášky 450 Kč. Zástupce žalobce nedoložil, že by byl plátcem DPH. Odměna a náhrada hotových výdajů zástupce žalobce za zastupování v řízení o kasační stížnosti tak činí celkem 5.070 Kč. Tato částka bude zástupci žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do dvou měsíců od právní moci tohoto usnesení. Soud jej zároveň vyzývá ke sdělení čísla účtu pro poukázání odměny.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. července 2025

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu